

ASIM BEZİRCİ İLE İLGİLİ DAVALAR
VE BERAAT KARARLARI

---Yüksek Tahsil Gençlik Derneği :

Açılan kovuşturma Ankara Garnizon Komandanlığı 2. Askeri Mahkemesinin 8.11.1954 gün ve 953/17 esas, 952/32 sayılı kararıyla meni muhakeme ile sonuçlanmıştır.

---Gerçek gazetesindeki yazılar :

1) "Çalışmak" (Gerçek gazetesi, 16.12.1950, sayı 81)

Tevkif 18.12.1950, tahliye 29.1.1951

Beraat :

2) "Aydınlık" (Gerçek gazetesi, 22.11.1950, sayı 57)

İddianame 950/1392, Dosya 951/95

Beraat

3) "İnanıyoruz" (Gerçek gazetesi 27.11.1950, sayı 62)

İddianame 950/1466, Dosya 951/30

Beraat

4) "Kimse Sormuyor" (Gerçek gazetesi, 31.10.1950, sayı 35)

Davacı Nihal Atsız

Beraat

5) "İmam Saldırırsa Cemaat Durur mu?" (Gerçek gazetesi, 31.10.1950, sayı 35)

Davacı Nihal Atsız

Beraat

(Bu yazı Esat Adil'indir, fakat sorumluluğu Asım Bezirci üstlenmiştir.)

6) Jean Baby-Sosyalist Cemiyette İktisat" (Gerçek gazetesi, 11.10.1950, sayı 15)

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet kararı :

22.11.1952, 952/204

Yargıtayca bozulan bu karar, mahkemenin beraat kararı vermesiyle bitmiştir.

(15.4.1953 ; 14048 karar, 144 esas, 1. Ceza Dairesi)

Gerçek gazetesinde
münhasıran
(15.4.1953)

---Türkiye Sosyalist Partisi :

Tutuklama 18.6.1952, tahliye : 19.12.1952

Beraat : 3.12.1955, 956/180

Temyiz Birinci Ceza Dairesince tasdik : 10.5.1956, 1940/1586

Savcılığın itirazı : 14.06.1956

Temyizin bozma kararı : 25.6.1956, 159/147 (Ceza Umumi Heyetince)

3. Ağır Ceza Mahkemesinin hükümde ısrar kararı : 29.11.1956,

Temyiz Ceza Umumi Heyet tasdik : 11.2.1957, 1-14/10 ilâm

Başsavcılığın itirazı ile bozma : 25.3.1957, 1-19/18 ilâm

3. Ağır Ceza Mahkemesi beraatte ısrar : 24.5.1958, 957/153 esas, 958/116 karar

Temyiz Birinci Ceza Dairesi bozma : 26.4.1960, 958/2404 esas, 1134 karar

3. Ağır Ceza ısrar kararı : 29.9.1960, 960/170 esas, 960/177 esas

Zabıt varakası

Telekki edilen emir üzerine Beşiktaş İhlamur caddesi nihayetinde 31 no.lu İhlamur Köşkünün bahçesinde hizmetçiler kısmı binasında aynı mahallin bekçilerinden Ahmet Okanın işgal ettiği iki odanın birinde oturan Asım Bezircioğlunun odasında Eminönü Birinci sulh ceza yargıçlığının 17.6.952 tarih ve 952:99 sayılı arama kararına istinaden Ahmet Okan , Makarise Hasime Okan huzurlarıyla yapılan aramada üzerinde şubemizi ilgilendirecek hiç bir vesaik bulunmamıştır. Oda içinde bulunan etajer üstünde kendine ait kitaplar arasında bulunduğu görülen ve selahiyetli makamlar tarafından tetkik edilmesi lüzumuna binaen alınan ve üzerinde Siyasi Partiler (Niyazi Berkes) ibaresi yazılı kitap ve yine kapak üzerinde Fransızca olarak "Le syndicalisme dans le monde" (George Lefranc) adı yazılı kitapla on bir parçadan ibaret Asım Bezircioğlunun kendisi tarafından tutulmuş notlar ve yine beyaz kağıtta defter haline getirilmiş dokuz tabakadan ibaret ve baş tarafında "Enternasyonaller" A-Dünya Sendika Federasyonu başlığını taşıyan ve Asım Bezircioğlu tarafından yazılan ve kendi ifadesine göre (Le syndicalisme dans le monde) adlı kitabın son faslının tercümesini teşkil ettiği bildirilen yirmi dokuz sahifeden ibaret notlar Asım Bezircioğluna ayrı ayrı üzerleri imza ettirilmiştir .Ve bu imzaların altına numara konmak suretiyle birdenon dörde kadar teselsül ettirilmiş ve ayrıca da paket haline getirilip bu paket ipini bağlı olduğu kısmın üzeri bir beyaz kağıt yapıştırılmak suretiyle açılmaz vaziyete getirilerek üzeri Asım Bezircioğlu ve memurlar tarafından imzalanarak alınmıştır. Yapılan aramada başkaca şubemizi ilgilendirecek suç deliline tesadüf edilememiştir .Saat 18,20 de son verilen bu aramada zarar ve ziyana ve hasar husule getirilip getirilmediği ve bir şikayeti olup olmadığı Asım Bezircioğlundan sorulduktan yapılan bu aramada hiç bir zarar ve ziyana olmadığı gibi şikayetim dahi yoktur demiş olmakla işbu arama zabıt varakası Asım Bezircioğlunun odasında Ahmet Okan ,Hasime Okanın huzurlarında tanzim edilerek altı imza edildi ve ettirildi . 17/6/952

Ş.I. K.M.
Besim Giray

Ş.I.P.M.
Haldun Tüzer

Aramada hazır bulunan
Ahmet Okan

bu dahi
Hasime Okan

Asım Bezircioğlu

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

kararı ile Sosyalist Partisi Cemiyetler Kanunu gereğince faaliyetten muvakkaten menedilmiş ve partiye ait mallar muhafaza altına alınmıştır.

14 sanık dün saat 17.30 da Emniyet Müdürlüğünden, 1 inci Şube memurlarının nezareti altında adliyeye sevk edilmişlerdir.

Adliye merdivenlerinde gazete fotoğrafçılarından yüzlerini saklamak isteyen sanıklardan Veli Dolu ile Vahit fotoğrafçılara hitaben şöyle bağırmışlardır:

"Ağaoğlu'nun uşakları, Sosyalist Partisini kapatmak mı istiyorsunuz?"

Sanıklar bu şekilde yukarı çıkarılmışlar ve 2 nci Sulh Ceza Mahkemesi salonuna alınmışlardır.

Bilâhare yargıç Abdülkadir Topuzlu Cumhuriyet Savcılığında sanıklar hakkında gelen tezkereyi okumuştur. Tezkerede şöyle denilmekteydi:

"28.8.950 tarihinde Esat Adil Müstecabi tarafından kurulan Türkiye Sosyalist Partisi merkezinde cumartesi günleri sempatanları yetiştirmek, salı günleri partizanları aktif hale sokmak ve perşembe günleri teşkilât işlerini görüşmek için muntazaman toplantılar yaptıkları gibi, Kore'ye asker gönderilmesini, ve Ceza Kanununun 141, 142 nci madde hükümlerine ağır cezalar koymak suretiyle teşdit ederek komünizm faaliyetini önlemek isteyen hükümet icraatını tenkid ve devamlı surette dialektik materyalizm dersleri ile üye ve sempatanları Marx'ın metodlarına göre yetiştirme gayret ve işçi sınıfı ile köylü sınıfı arasında propaganda yaparak iktidarı ele geçirmek suretiyle mevcut nizamı değiştirip burjuva diye vasıflandırdıkları kapitalist sınıfı bertaraf etmek için tahrikçi konferanslar tertibettikleri ve aynı zamanda rejimimizi, devletin umu mi politikasını tenkid ve komünist rejimini methettikleri ve mali durumlarını genişleterek partinin inkişafı için yol kesmek suretiyle suç ikamı bile göze alacak kadar ileri gittikleri tespit edilen bu partinin kanunen suç sayılan ve komünist bir telâkkiye sahip oldukları tespit edilmiştir."

Tezkerenin okunmasından sonra sanıkların ifadelerinin alınmasına başlanmış ve ilk olarak konuşan Parti Genel Sekreteri Esat Adil Müstecabi şunları söylemiştir:

"Bu okunan iddianame çok gariptir. Şimdi isnad olunan suçlarla vaktiyle de adliyeye verilen bu parti beraat etmiştir. Zira partimiz kanunî bir partidir. Hâdise bir iftiradan ibarettir. Şahsıma isnad olunan suçların hepsini reddederim. Hakkımda tevkifi mücip hiç bir sebep yoktur."

Adliyede sorgularını müteakip Sosyalist Parti İdare Heyeti Üyeleri dün tevkif edildi

Dün adliyede ifadeleri alınan Türkiye Sosyalist Partisi İdare Heyeti üyeleri sorgu sırasında

Sanıkların hepsi ifadelerinde, bir komploya maruz kaldıklarını belirttiler

Haklarında takibat yapılan ve evvelki gece Emniyet 1 inci Şube Müdürlüğünde nezaret altına alınan Türkiye Sosyalist Partisinin 15 kişilik İdare Heyetinden 14 ü dün adliyeye sevk edilmişler ve İkinci Sulh Ceza Yargıçlığında sorgularını müteakip tevkif edilmişlerdir. Aynı zamanda yargıç (Devamı Sa. 5, Sü 6 da)

Refik İnce bir tertibe mi aeldi

T.S.P. İdare Heyeti üyeleri, dün Emniyet Müdürlüğünden çıkarılarken. (Foto — BASIN)

Dünya
13 Haz. 1952
Devam

Bilâhare Parti Merkez İcra Komitesi azalarından Edebiyat Fakültesi mezunu ve münhal kadro bulunmadığı için boşta gezdiğini söyleyen Asım Bezircioğlu demiştir ki:

"Bu hâdise partiye dışarıdan yapılmış birtakım iftiraları haklı göstermek için biz samimi sosyalistler hakkında hazırlanmış bir komlodur. Biz parti olarak iki senedir faaliyetliyiz ve bunu kanunî yoldan yapıyoruz. Evet, ben partide dialektik materyalizme ait konferanslar verdim, fakat bu dersler bundan evvel (Gerçek) gazetesinde tefrika edilmiş hattâ savcılık bu yazıları tetkik ettirmişti. Bu hususta bir suç görülmediği için hakkımda takibat yapılmamıştı. Halbuki bugün burada bulunuyorum."

Bezircioğlu'ndan sonra yine Komite azası Mustafa Börklüce de Türkiye Sosyalist Partisinin kanunî bir parti olduğunda ısrar etmiş ve isnad olunan suç kabul etmemiştir.

Sanık Vahit Kıvılcım ise bir komploya uğradıklarını ileri sürerek şunları söylemiştir:

"Samet Ağaoğlu'nun iftiralarını haklı çıkarmak için böyle bir komplo tertip edilmiştir.

Biz İnkılâpçı, Atatürkçü ve Milliyetçi bir partiyiz."

Ara seçimlerde Türkiye Sosyalist Partisinden milletvekilliğine aday gösterilen işçi Şükrü Kaya ifadesinde şunları söylemiştir:

"Bu hareket vicdansızca yapılmış bir harekettir. Benim hâmile bir karım ve iki çocuğum var. Bu kararı venler acaba kendilerini düşündüler mi?"

Nurettin Sütkan, tek parti devrinin açılan Sosyalist Partisinin sözde demokratik bir hava içinde sorgu ve suale tâbi olmasına şaşırtığını söylemiş ve şunları ilâve etmiştir:

"Bu iş ya kendisini terfi ettirmek isteyen biri tarafından yapılmış veya Samet Ağaoğlu'nun tükürdüğünü yalamaması için tertiplenmiştir. Adaletin hürriyetine inandığım kadar iktidarın hürriyetine inanmıyorum."

Bundan sonra İzak Berkantéz işçi olduğu için partiye girdiğini ve bunda bir hata görmediğini söylemiş, tüccar olan Salih Al-bora ise kendisinin komünist olamayacağını, bir partinin en başta gelen vazifesinin iktidarı tenkid olduğunu, bu unsuru bulunmayan bir partinin kurulmasının mânasız kalacağını belirttik sözlerine şöyle son vermiştir:

"Bugün Avrupa'nın bir çok devletlerinde iktidara sosyalist hükümetler sahiptirler. Belçika,

Norveç, İsveç, yakın zamana kadar İtalya, nihayet İngiltere. Şöyle ki, eğer sosyalizm demek komünizm demekse, bugün dostumuz bulunan sosyalist İngilterenin de komünist olması lâzımdır."

Reşit Menteşoğlu partideki faaliyetinin az olduğunu söylemiş Kemal Özcan suçlu olarak geldiğine şaşırtığını bildirmiştir.

Yusuf Ahıskalı parti faaliyetini nazari bulduğu için sempati beslemediğini ve istifa ettiğini söylemiş, Fethi Kızılırmak ise kanunun tanıdığı bir partiye men sup olmanın suç olmasına şaşırtığını ifade etmiştir. Fehmi Kuru-cu İktisat Fakültesinde talebe olduğunu, bütün siyasi teşekküllerin kongrelerine devam ettiğini anlatarak, Sosyalist Partisinin cumartesi toplantılarında da bir kaç kere bulunduğunu söylemiştir.

Son olarak dinlenen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü öğrencilerinden Veli Dolu şu ifadeyi vermiştir:

"Ben memleketin içtimai realiteleri ile yakından alakadar olurum. Bu bakımdan her toplantıyı takip ederim. Vaktiyle Çiçekpalaş hâdisesinde de bulunduğumdan ve beni kanunen cezalandıramadıkları için bu defa Samet Ağaoğlu'nun tehditkar nutuklarından itham alan Emniyet Müdürlüğü beni sanık olarak göstermek fırsatını kaçırmadı."

Sanıklar sorgularından sonra karar için dışarı çıkarılmışlar ve yarım saat sonra cezaevine sevk edilmişlerdir.

TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İSTANBUL ÜÇÜNCÜ AĞIR CEZA MAHKEMESİNİN
TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ'YLE İLGİLİ
BERAAT KARARI

(Mahkemenin 3.12.1955 tarihli kararında Türkiye Sosyalist Partisi sanıklarından Esat Adil Müstecabi, Asım Bezircioğlu, Mustafa Börklüce, Reşit Menteseoğlu, Örfi Akkoyunlu, Saif Alboran, Nurettin Sütkan, Yusuf Ahıskalı, Şükrü Kaya, Vahit Kıvılcım, Orhan Korucan, Mehmet Yazıcıoğlu, Veli Dolu, İzak Merkantes, Fethi Kızıllırmak, Fehmi Kurucu, Kemal Özcan'ın durumları teker teker incelenip suçsuzlukları belirtiliyor. Sonra Parti hakkında aşağıdaki hüküm veriliyor.)

Gereği düşünülür :

Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek ve memlekette müesses iktisadi ve içtimai temel nizamları yıkmak maksadıyla cemiyet kurmak, sevk ve idare etmekten maznun, Sultan Ahmet 2. sulh ceza mahkemesinin 18/6/952 gününde tevkif olunarak, duruşma sırasında mahkememizce 19/12/952 tarihinde tahliye olunan Esat Adil ve arkadaşları hakkında maznunların yüzlerine karşı tevhidten yapılan gizli duruşma sonunda:

- Davaya mevzu teşkil eden hadise -

1946 senesinde Maznunlardan Esat Adil ve arkadaşları tarafından kurulan T.S.P.nin 16/12/946 tarihinde örfi idare tarafından kapatılıp ve bilahire 1950 senesinde tekrar faaliyete geçerek maznunların tevkif edildikleri 18/6/956 tarihine kadar T.S.P. ismi ve maskesi altında komünist metotlarla çalışmak suretile, cümlesinde, sosyal bir sınıfın diğer bir sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek ve memleket içinde müesses iktisadi ve içtimai temel nizamları yıkmak amacıyla, gizli komünist cemiyeti teşkil ve sevk ve idare eyledikleri iddiasından ibaret bulunmaktadır.

Buna mukabil muhtelif tahkikat safhalarındaki çeşitli ifadelerinde de mütecanis bir şekilde müdafaada bulunan maznunlardan Esat Adil Müstecabi: Bu devre, T.S.P.nin hükmi şahsiyetine karşı tevcih edilmiş bulunduğunu, ve halbuki bu parti 946 yılında kurulduktan sonra Örfi idare komutanlığı tarafından kapatılmış ve bilahire 2. Ağır ceza mahkemesinin kararı ile teşekkülünde bir kanunsuzluk olmadığından dolayı beraat etmiş ve 950 yılında faaliyete geçmiş bulunduğunu, yeniden kurulmuş bir parti olmayıp esasen mevcut olan partinin yeniden faaliyete başlamış olmasından ibaret bulunmasına, ve teşekkülünde bir kanunsuzluk bulunmadığına mahkeme kararile sabit bulunmasına göre partiye karşı aynı isnatların yapılması hiç bir kanuni sebebe dayanmadığını, kendisinin ise tam bir sosyalist olduğunu, memleketimizde bu partiyi kurmak şerefi kendisine nasip olduğunu, partinin genel sekreteri sıfatı ile hiç bir vakit nizamnamesinde tesbit olunan prensipler dışında hiç bir hareketi sevk etmediğini, sosyalistliğin, memleketimizde komünizmi önlemesi bakımından, zaruri bulunduğu bahisle, Sosyalizm ile Komünizmin tamamen ayrı teşekküller olduğunu, gerek şahsına ve gerekse partiye tevcih olunan bütün isnatların hilâfı hakikat olduğunu :

Maznun Vahit Kıvılcım : Sosyalist partisinin 950 yılında tekrar faaliyete geçmesini müteakip, partinin nizamnamesi ile programını gazetelerde okuyup kendi şahsi fikirlerine uygun gördüğü cihetle 1951 yılı haziranında bu partiye âza kaydedildiğini, partinin muhtelif kademelerinde vazifeler aldığını, partinin daima nizamnamesinde yazılı prensipleri tahakkuk ettirmek yolunda ve tamamen kanuni çerçeveler içinde çalıştığını, hiç bir vakit bu prensiplerden inhiraf edilmemiş ve komünizmin yayılması ve komünist metotlarla çalışılması ve bu metotlara baş vurulması şeklinde bir hareketleri vuku' bulmamış olduğunu, tahkikat sırasında bazı şahitlerin tehdit ve tazyik edilmeleri suretile aleyhlerine delil toplanmak yolu ihtiyar edilmiştir. dedi.

Maznun Asım Bezircioğlu : 950 yılındaki ikinci faaliyet devresinde partiye iltihak ettiğini, partinin tamamen vatanperver ve milliyetçi prensiplere ve kanun hükümlerine bağlı olduğunu, partinin hiç bir zaman, nizamnamede kabul edilmiş prensipler dışına çıkılmamış olduğunu, her hafta Salı günleri parti azalarına onları tenvir ve inşaat gayesile, diyalektik materyalizm mevzuu etrafında konferanslar vermekte olduğunu, esasen daha önce Gerçek gazetesinde aynı mevzu'da 12 makale neşretmiş olduğunu, konferanslarda bu makaleleri okuyup müphem kalan noktaları izah eylemekle iktifa ettiğini, bu makaleler dolayısıyla müddei umumilikçe takibat yapılmış ve fakat suç unsurları görülmediğinden, takipsizlik kararı vermiş olduğunu beyan ve müdafa etmiş bulunmaktadır.

(Diğer müdafaaları atladım. Yazmıyorum.)

Maznunların ~~muhtemelen~~ evvel ve ahır, vuku' bulan ve kendilerinin samimi birer sosyalist olduklarına, ve cem'iyeti yıkıcı bir sistem olduğundan şüphe bulunmayan komünizme karşı, sosyalist partisinin, bir kal'e vazifesi gördüğüne mütedaile olan ifadelerine karşı, iddia makamınca: (Sosyalizm ile Komünizm aynı şeydir.) denilmek suretile isnad olunan fiilinin binnetice şük müdafaa tarzile dahi sabit olduğundan bahisle, cümlesinin mahkûmiyetleri talep edilmiş olması karşısında, evvel emirde bu iki ideolojinin aynı şeyler olmadığını kısaca işaret etmek zarureti hasıl olmuştur. Filhakika derin ilmi tetkik ve araştırmalara girmeden dahi, sosyalist partisinin kanuna uygun olarak kurulmuş meşru' bir teşekkül olmasına rağmen komünizmin bilâ kaydışart kanun dışı ilân edilmiş ~~muhtemelen~~ bulunmasıyla, ~~bu~~ bu iki sistemin asla yekdiğerinin aynı olmadığını, bu fiili ve kanuni ve kat'i delile istinad ederek hiç bir terddüde mahal vermeyecek bir düşünce ile, ilk bakımından anlamak mümkündür. Bu iki tefekkür tarzı sırasında yekdi gerile bağdaşmasına imkân olmayan, çok esaslı farklar mevcuttur. Filvaki her iki sistemin birleştikleri Marksizm, metodu ve sistemile içtimai ve iktisadi bir ilimdir. Bununla beraber Sosyalizm : (tekâmülcü olmasına ve kanuni seçim yolu ile iktidara geçmeği hedef ittihaz etmiş bulunmasına, ve kanuni hükümlere uygun olarak parti faaliyetlerinde bulunmasına ve memleketin temel nizamkarını, cebir ve şiddet sarf ile devirmeyi veya değıştirmeyi, red eylemde olmasına, ve hukuki mülkiyeti kabul ile beraber ~~muhtemelen~~, büyük istihsal vasıtalarının dahi kanun yoluyla, tedricen kamulaştırmayı, istihdaf eylemesine ve ihtilâli kat'i surette red eylemesine) ~~muhtemelen~~ mukabil Komünizm ise, mutlak olarak ihtilâlcidir. Ve bu sebeple tekâmülcü bir sistem olan sosyalizmi marksist saymaz. İnsan cem'iyetlerini tarihi tekâ mül yoluyla değil, tamamen aksine olarak ihtilâl yolu ile değıştirmeği ve içtimai sınıfları ortadan kaldırmayı, mülkiyeti ilga etmeği, hedef ittihaz eder. Hedefi iktidarı zorla ele geçirmeğe matuftur. Ve kanun dışı olunca behem mahal gizli teşkilâta sahiptir. Bunlar gayrikabili inkâr hakikatlardır.

Bu itibarlada T.S.P.nin ve onunla birlikte, maznunların hareketlerinin bu dairede tetkiki ve değıerlendirilmesi icap edeceği mantiki ve hukuki bir netice olarak kendiliğinden tezahür eder.

— Yapılan duruşma sırasında ikame edilen delillerden:—

(A-) T.S.P.nin usulüne uyeğun olarak kurulmuş bir parti olduğu, ~~muhtemelen~~ Esat Âdilin T.S.P.ni komünist maksat ve gayelere hizmet için kurmuş olduğu, dosyada mevcuttur. 2. Ağ. ceza mahkemesinin 14/7/948 gün ve 948/24-114 sayılı kat'ileşen ilâmı münderecatı ile sabit olmuştur. Bu itibarla bu hüküm müvacehesinde Sosyalist partisinin gizli komünist

partisi olarak teşekkül etmiş, maskeli cemiyet olarak kabul ve telakkisine imkân kalmaz.

(B-) Tahkikat dolayısıyla el konulup zabtolunan sosyalist partisine ait defatir kuyudat ve vesaikle, maznunların evlerinde yapılan aramada, ele geçirilen evrak üzerinde, mahkememizce yaptırılan tetkikat sonunda, mütehasıs ehli vukuf hey'eti tarafından tanzim kılınan 19/7/954 tarihli 39 sahifeden ibaret mufassal raporda, (Parti yeniden kurulmamış ve yeni bir programla işe başlamamış, ve bilakis 950 de başlayan faaliyet devresinde eskisinin bir devamı bulunmuş olduğunu, ... Partinin iç ihtilâflardan kurtulamamış ve daimi

istifalarla karşılaşmış, ve nihayet iki grup teşekkül ederek partinin idaresini ele almak istendiği tesbit edilmiş bulunduğu ... T.S.P. elindeki imkânlar dahilinde sosyalist doktrinin yayılmasına ve bununla bağı mevzularla ilgilenmeğe çalıştığı, partinin anti komünist mitinge müşahit göndermiş olması ve emperyalist aleyhtarlığını öğmesi, ve kanun çerçevesi içinde inkilâpçı faaliyetin mümkün olmasını tesbit etmesi ve binası içine, sosyalizmin kurucularının resimlerini asmak istemesi, ve Nazım Hikmetin bir şiirinin ora-

da bulunması partinin komünistmetodla faaliyette bulunduğunu göstermeğe kâfi bir sebep teşkil etmediği...Sendika faaliyetleri ve grev ve gündelik mevzularla alâkalanma keyfiyetinde aynı şekilde mütalâa edileceği, bu alâkanın ise, işçi sınıfını bir ihtilâl ve mevcut devlet nizamını yıkmak üzere silâhlendirilmesi ve hazırlanması şeklinde tebellür etmediği, partinin tesbit edilen faaliyetinde komünizm metodlarile hareket edildiğini ve bu bakımdan, bir program, beyanname, propaganda veya bu gibi şeylere hazırlık mahiyeti bulunduğunu gösterecek bir cihete rastlanmadığı, şahısların faaliyetine gelince, bazı maznunlar nezdinde, bunların komünist temayüllü olduklarını gösterir şekilde eserlere ve yazılara rastlanmış isede, bu cihetin ve bu hususun bir propaganda faaliyetinde kullanılıp kullanılmadığı veya bu maksatla hazırlanıp hazırlanmadığının tesbit olunmadığı... Sarahaten yazılı bulunmaktadır. Temayül ve hareketlerinin ancak faaliyetlerle ve bu mevzular da aldığı kararlarla tavazzuh edeceği aşikâr bulunan bahis mevzuu partinin komünist metodlarla faaliyette bulunduğuna dair hiç bir hususun mevcut olmadığını tesbit eden işbu ehli-vukuf raporu, münzilerinin müsellemler bulunan iktidar ve ihtisasları sebeble, tamamen sosyalist bir karakter taşıdığına en kat'î delilini teşkil etmektedir. Partiye dahil azasının müferit fiil ve hareketleri, parti hükmi şahsiyetini ilzam edecek bir kıymet ifade etmediği gibi, bunlardan bir kısmının komünist temayül taşımasında partinin sosyalist hüviyyetini değiştiremez. Kaldıkî mücerret komünizmin akidesini benimsemiş olmaları, kanunen cezayı istilzam eden fiil ve hareketlere tevessül edilmiş olmaları, suç teşkil etmez.

(C-) Partinin resmi organı olduğu iddia olunan Gerçek gazetesinde intişar eden ve maznunlardan bir kısmı tarafından yazılmış olan yazı ve mekalelerden dolayı yazı sahipleri hakkında, muhtelif tarihlerde yapılan müteaddit takibat sonunda, muhtelif ceza mahkemelerinde açılan amme davaları zımında, mütehasıs ehli-vukufulara yaptırılan tetkikat sonunda, (bahis mevzuu yazının komünist propaganda mahiyeti taşımamakta ve yazının sosyalist bir cemiyeti kurmak için yapılması lâzım gelen işleri sosyalist noktai nazardan izah ile iktifa eylemekte olduğu... sınıf mücadelesi doktrininin gerçekleşmesi için her hangi bir cebir metodunun istimaline tahrikten ziyade kanunen müteşekkil bulunan sosyalist partisine intisabı teşvik mahiyetinde görüldüğü Gerçek gazetesinin komünist propagandası yapmadığı, bu yazılarda gerek cümhuriyetçiliğe ve gerekse milli duygulara aykırı bir cihet bulunmadığı....) 3/8/950, 3/8/951, 1/10/951, ve 6/1/955 tarihli olup birer suretleri dosyada mevcut bulunan raporlarda, tafsilâtle izah ve tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bunlardan bilhassa, 6/1/955 tarihli Gerçek gazetesinin 55 nushadan ibaret bulunan, tamamı üzerinde tetkikat yapılmış ve aynı neticeye varılmış bulunması ayrı bir kıymet taşımaktadır. Filhakika bu partinin neşir organı olarak kabul edilen Gerçek gazetelerinde intişar eden yazılarda, gerek müferiden, ve gerekse yekdigerele memzucen mütalâa ve tetkiki halinde dahi, komünist metodlarla faaliyette bulunduğunun, veya bu rejimin propagandası yapıldığının sabit bulunmaması, T.S.P.'nin ve bununla birlikte maznunların, tamamen sosyalist doktrinine ve parti nizamnamesine ve mevcut kanun hükümlerine uygun şekilde hareket ve faaliyette bulunduğunun kat'î delilini teşkil eder. Bir cemiyetin, bir partinin hareket ve temayülü, onu idare edenlerin ve icra organlarının hareket tarzları ve aldıkları kararlar ve bu meyanda neşir vasıtalarında ileri sürdükleri fikir ve mütalâalar ile tahakkuk edeceğine ve taayyunedeceğine, ve halbuki, gerek partinin hareket ve faaliyetinde, ve gerekse mensuplarının müferit fikir ve hareketlerinde, komünist metodlarla hareket edildiğini ve bu çeşit bir harekete hazırlık yapıldığını gösterecek hiç bir hususun bulunmadığını, yukarıda işaret edilen maddi delillerle sabit bulunmasına göre, kanuna uygun olarak teşekkül etmiş ve o yolda faaliyette devam eylemiş olan T.S.P.'nin memlekette müesses iktisadi ve içtimai temel nizamları yoketmek, veya devirmek maksadı ile teşkil edilmiş ve bu şekilde faaliyette bulunmuş

faaliyetleri

gizli bir komünist teşekkülü olarak kabulüne imkân ve tasavvur edilemez. ve aynı surette marksist bir teşekkül olan T.S.P.nin ,yaptığı toplantılarda bu tefekkür tarzının ,ilmi metodu olan diyakektik materyalizmden bahsetmiş ve onu izah etmiş olmasından daha tabii bir hareket olamaz.

Bu delillerin haricinde olarak suçu tesbit zımında ikame olunan şahitlerden, Vamık Fırat, Münire Pekol, Veli Pekol, ve Enver Epçi, muhtelif tahkikat safhalarında yekdiğerine mübayin olarak ,vuku' bulan şahadetleri ve duruşma sırasında tamamen leyhte vaki beyanlarından sonra haklarında yapılan Yalan şahadetten doğan yapılan takibat sırasında, tekrar ilk ilk tahkikat- ta mazbut şahadetlerine rücu' eylemeleri sebebiyle bizatihi muallal ve sahih bir netice istihracına gayrikâfi derecede samimiyetten âri görülmüştür. Yine Amme şahitlerinden Faruk Çetindağ ile Sami Dalay dahi, kendilerini ihata eden şartlar içinde vuku' bulan aleyhe vaki şahadetlerinde mahkemeye kanaat verecek samimiyetten uzak bulunmuşlardır.

Filhakika, partinin komünist bir teşekkül olduğu iddiasıyla başlanan tahkikat sırasında yakalanılıp emniyet müdürlüğüne getirilen şahıslara, tanzim edilmiş bir varaka mündericatinı imza ile tasdik eylemelerini, ve binnetice aleyhte beyanda bulunmaları teklif ve aksi takdirde, kendilerinin maznun sıfatıyla ta' kibata maruz kalacaklarından ve diğer arkadaşları gibi tevkif edileceklerinden bahisle tazyik edildikleri, dinlenen bütün şahitler tarafından ittifakla beyan edilmiş bulunmaktadır. Parti hakkında yapılan tahkikatın mahiyeti ve ağır neticesi, göz önünde tutulursa, bu çeşit bir hareketin, bu şahıslar üzerinde husule getireceği te'sirin derecesi itibarile, talep olunan şeyi yapmaya amade ve müheyya bir ruh haleti içinde kaldıklarını kabul eylemek icap eder. Şahitlerden bir kısmının ifadelerinin alındığı tarihlerin, maznunların tevkiflerinden sonraki tarihlere tesadüf etmeside bu ciheti te'yid eder mahiyette bulunmaktadır. Bundan başka, bu ŞAHİTLERİN bilhassa hazırlık tahkikatında, mazbut ifadelerindeki kelime ve cümle teşkiline kadar olan AYNIYET dahi bu ifade varakaları, denildiği gibi, bir kişi tarafından söylenmiş ve yazdırılmış olduğunu göstermesi bakımından talibidikkattır. Kaldığı duruşmada, dinlen- dikleri sırada, en basit hadiseleri izah ederken dahi, ifade ve izah kabiliyet- lerinden mahrum oldukları ,mahkeme hey'etince müşahede olunan bu şahısların mazbut ifadelerindeki cümle teşkilinde ve fikir izahında görülen hususiyet bunların kendi ağızlarından çıkmamış olduğu hakkında, mahkemece varılan kanaatı ayrıca takviye eylemiş ve gerek hazırlık tahkikatında ve gerekse ilk tah- kikatıta, alâkalıların ifadelerinin tesbiti şekli hakkında, ileri sürülen iddi- a, itiraz ve müdafaanın hakikata uygun olduğu neticesine varılmış bulunmaktadır. Ayrıca isimleri geçen şahitlerin, partinin muhtelif kademelerinde vazife almış olması ve binnetice parti faaliyetlerinden mes'ul olmaları icap eden bir durumda bulunmuş olmasına rağmen parti aleyhinde açılan da'vada, kendilerine şahit sıfatı izafe edilmiş olmasında üzerinde durulmağa değer bir vaki'dir.

Hadisenin en mühim görgü şahidi bulunan ve emniyet müdürlüğünde müstahdem, **EMİT** polis memuru olduğu bilahire anlaşılın ,**KEMAL ÖZGÜZ**:

(950 senesinde sosyalist partisinde yapılan toplantılara ve hareketlerini not edip bilahire emniyet müdürlüğüne rapor halinde bildir- diğini bu hususları hazırlık tahkikatı sırasındaki ifadesinde aynen izah et- tiğini ve halen bunları birer birer hatırlayamadığını) duruşma sırasın- da beyan etmiş olmasına rağmen hazırlık tahkikatında mazbut ifadesinde, partinin ,950 tarihinden itibaren, maznunların tevkif edildikleri tarihe kadar geçen iki seneye yakın bir müddet içinde yapılan ve yekünü yüzlerce baliğ olan toplantılarda kimlerin neler konuşmuş olduklarını tarih ve şahıs zikrederek ve mevzu' anlatarak, beyan etmiş ve ilk tahkikatıta bunları aynen tekrar etmiş olduğu görülmektedir. Bukadar uzun bir müddet içinde, muhtelif tarihlerde cereyan eden ve herbiri başka bir şahsa müzaf bulunan sözleri, aradan geçen uzun zaman fasılasına rağmen aynen hatırlayıp tekrarlamamanın beşeri kudret ve takatın fevkinde ve maddeten imkânsız bir keyfiyet olduğu göz önünde tutulursa, adı geçeninin hazırlıktaki ve buna aynen mutabık olan ilk tahki-

kattaki ifadelerinin, ve bunların tesbit ve zapt edilmesi tarzının gayri tabii şartlar içinde cereyan ettiği kendiliğinden ~~xxx~~ ortaya çıkar.

Filhakika bu şahit, duruşmada dinlenildiği sırada, maznunlar hakkında edindiği şahsi kanaatlarını, umumi şekilde beyan ile iktifa ettikten sonra maznunların bütün sözlerini teker teker hatırlayamadığını bildirmek suretile bu beşeri za'fını itiraf etmiş olması, varılan bu neticeyi te'yid eylemiş, bulunmaktadır. Kaldığı her hangi bir şahıs tarafından sarfedilen kelime ve ve cümleleri çok az bir zaman sonra dahi aynen hatırlayıp tekrarlamaya imkan tasavvur olunamaz. Bu şahit, muhakkakki, vatanperverane bir hisle ve tamamen hüsnüniyetle hareket etmiş ve kendi görüşüne göre edindiği kanaatları izhar ve beyan eylemiştir.

bizzat kendisinin açıkladığı gibi, toplantı sırasında konuşulanları, not etmemek imkânsızlığı karşısında, bu konuşmalardan hatırında kalanları ve anladıklarını, bilâhira not etmiş olmasına ve şehadetide buna istinad ettirmiş olmasına göre, konuşulanları tam hatırlayamamak suretile eksik zapt etmiş, ve binnetice bundan yanlış ma'na çıkarmış ve nihayet kendi şahsi görüş ve kanaatı dolayısıyla bunlara yanlış ma'na vermiş olması, daima ve her zaman mümkündür. Bu itibarla mücerreb bu şahidin şehadet, süğün sübutuna kâfi bir delil mahiyet ve kıymetini ihraz edememiş bulunmaktadır. ~~xxxxxxx Komünizm kanunları~~

diğer taraftan, maznunlar aleyhâne kanaat izhar eden bu şahit (... Komünizm kanun dışı bulunduğu memleketlerde komünistlerin ve komünist teşekküllerin, Moskovadan aldıkları emir ve direktifler dairesinde gizli teşkilât yapmak, ve bazı hücreler kurmak suretile gizli faaliyet sarf ettiklerini ve bunun mu'tad olduğunu ...) izah ettikten sonra (... T.S.P.nin illegal teşkilât olmadığı, ve bu partinin Moskovadan veya komünist teşekküllerden, talimat ve direktif aldığını tesbit edemediğini ve Türkiyede halen gizli komünist teşkilâtı mevcut olmakla beraber, T.S.P.ningerek memlekette bulunan bu gizli komünist teşkilâtından, ve gerekse dış memleketlerde bulunan komünist partilerinden veya Rusyadan, yardım gördüğüne ve bunlara münasebeti olduğuna, ve muhabere te'sis ettiğine dair herhangi bir bir şey tesbit edemediğini..) duruşma sırasında sarahaten beyan eylemek suretile, aleyhte vuku' bulan kanaatin ve buna müstenit şahadetini bizzat kendisi cerh ve ta'lil eylemiş ve bin netice T.S.P.nin Komünist metodlarla faaliyette bulunduğunu bulunmadığını açıklamak suretile de, müdafaayı te'yid etmiş ve aleyhte tecelli eden şahsi kanaatlarını kıymetten düşürmüş bulunmaktadır.

Buna mukabil dinlenen diğer amme şahitleri, Ali Çelenk, Alâettin Sarıgül, Ertuğrul Tnsı, Hsan Tanrakut, Fikret Tuzou, Ishak Tomurouk, Şevket Döndüren, Badi Ballı, Ali Karo, Şeref Özyaprak, Ishak Tomurouk, Sadettin Dikan, Mehmet Sürenkök, Nejat Akyaprak, Hamit lâpçin ve Orhan Arsal ile müdafa şahitlerise, şahadetlerinin mahiyet ve değerleri, yukarıda tafsil olunan şahısların ifadelerinde bahis mevzuu edilen sözleri ve konuşmaları tamamen red eyleyerek ve aslâ böyle bir hadise olmadığını tasrih eyleyerek, (... T.S.P.nin tamamen nizamnamesine ve kanun hükümlerine uygun şekilde faaliyette bulunduğunu, yapılan toplantılarda, her siyasi parti gibi, günlük mevzu'lar üzerinde münakaşalar ve konuşmalar cereyan ettiğini, bu konuşmalar esnasında partiye varidat te'mini için şiddet hareketlerine baş vurulması hakkında, hiç bir söz sarfedilmemiş olduğunu iktidara geçmek için, ihtilâl yapmak lâzım geldiğine dair, herhangi bir şeyden bahsedilmemiş olduğunu ve bilâkis seçim yolu ile iktidarı elde etmenin gaye olduğu hususunun izah edilmiş bulunduğunu... toplantılara iştirâk eden bütün partili ve partisiz bütün maznunların nizamname ve program haricinde propaganda veya teliknlerde veya hareketlerde bulunmadıklarını... Sosyalizmin Komünizme geçmek için bir merhale olduğuna dair herhangi bir söz dahi geçmemiş olduğunu... Partinin illegal bir teşkilâtı mevcut olmadığı gibi, böyle bir teşkilât kurulması hakkında hiç bir konuşma yapılmadığını) tafsilâtile ve ittifakla bildirmek suretile isimleri geçen Altı amme şahidinin aleyhte vuku' bulan şahadetlerini ayrıca cerh ve ta'lil eylemiş bulunmaktadır. Bu sebeblere binaen, yukarıda üç bent halinde izah ve tafsil olunan, resmi vesikalar ve maddi delillerle birlikte işbu müttehit şahadet müvacehesinde muallâk görülen, isimleri yukarıda yazılan Altı

AŞ Şahidin aleyhte vaki ve kanaat tesisine gayrikâfi beyan ve iddiaları güçün tesbitine medar olacak kat'î bir delil mahiyet ve kıymetini ihraz edememiş, ve mahkemeye kanaat vermekten uzak bulunmuştur. Bu da'va ile tevhit olunan, 952/78 sayılı dosyada, maznunlardan Orhan korucan ile Isak Berkantenin, ayrıca 951 senesi içinde hariçte ve muhtelif yerlerde, Komünizm lehinde propağanda yaptıkları iddia edilmiş ve haklarında dava açılmış bulunmakta isede, maznunlar evvel ve ahir bu ciheti inkâr eylemiş bulunmalarına ve hadiseyi tesbit zımnında, dinlenen şahitlerden, İsmet Diler, Ahmet Diler, ve Ali Rıza Çetin, (..... Maznun Isakı tanımadıklarını, maznun orhan korucanın ise komünistlik propağandası yaptığına şahit olmadıklarını, ancak aynı anda çalışan maznun orhanın, gaip bir eşya dolayısı ile yapılan münakaşada, "Komünis böyle şey yapmaz... biz işçi adamlarıdır.... aç kalırız, böyle şeylere tenezzül etmeyiz...) diye cevap verdiğini, arasına vaki konuşmalarında komünizm ve sosyalizmden bahsederek, bunlar arasındaki farkı izah etmekle beraber, kendisinin hangi fikri iltizam ettiğini beyan etmediğini....) kat'iyetle beyan etmelerine ve diğer şahitler Saim temel ile Sıtkı Özkanlı dahi esasa müessir bir malûmat verememiş olmalarına, ve şu suretle Orhanın sarf rylediği, şahadette taalluk eden bu sözlerde ise Komünizm propağandası ve mahiyet ve vasfı, mevcut bulunmamış ve adı geçenin isnat olunan suçu işlediği hakkında başkaca hiç bir delil dahi elde edilememiş olmasına ve diğer maznun Isak Berkantenin vaziyetine gelince, gerçi bu maznunun, komünizmden bahsederek, (..Ben komünistim Sende komünist ol, ileride büyük faydalar göreceksin, şimdi aç susuz geziyorsun) demek suretile propağanda mahiyetinde bazı sözler sarfeylediği şahit İsmail Küçüğün şahadetinden aşlaşmakta isede, bu konuşmanın yalnız ikisi arasında ceryan ettiği, bizzat bu şahidin beyanile tahakkuk etmesine ve maznunun başka şahıslarada, aynı fikri telkin maksadı ile konuşmalar yaparak bu sözleri veya bu mahiyetteki cümleleri sarfeylediği hakkında hiç bir delil mevcut bulunmamasına, ve (Propaganda) kelimesi mana ve mefhumu itibarile birden fazla kimselere söylemeyi mutazammın olup İsmail Küçükten başka kimselere söylenidiğide anlaşılmasına ve binnetice hadisede komünizm propağandası cürmünün kanuni anasırı tahakkuk ve tekevvün etmemiş bulunmasına ve bu cihet Temyiz mahkemesi içtihadilede müeyyet bulunmasına binaen, isimleri geçen bu iki maznunun ayrıca komünizm propağandası yaptıkları da sabit olamamıştır.

Bu dava zımnında yalan şahadette bulunmaktan maznunlar, Sıtkı Eser, Şükrü Eroğlu, ve Sadık Çalığın vaziyetlerine gelince, Bu şahitlerin evvelki beyan ve ifadelerinin sıhhat derecelerinin, hakkındaki mücip sebepler, yukarıda tafsilen izah olunan, hususat ile tam bir mutabakat halinde bulunduktan başka bunlardan Sıtkı Eserin, gerek ilk tahkikatta mazbut ifadesi ve gerekse duruşma sırasında vuku' bulan şahadeti arasında tam bir aynıyet mevcut olup malumatını ketmeylediği hakkında hiç bir delilde mevcut olmamasına ve diğer maznun, Şükrü Eroğlu ile Sadık Çalığın, duruşmadaki şahadetlerine muhalif olduğu beyan olunan, ilk tahkikatta mazbut ifadelerinde ise maznunlardan bir kısmını toplantı sırasında yaptığı konuşmaları hikâye ile beraber, haddizatında partinin komünist metodlarla faaliyette bulunduğuna zan verecek hiç bir beyanda bulunmamış ve bilakis aksini ifade eylemiş oldukları, bittetik anlaşılmasına ve bu itibarla duruşma sırasında dinlenildikleri zaman, bazı hususatta evvelki beyanlarındaki bazı kısımların hilâfını beyan eylemiş olmaları, parti ve bu meyanda maznunlar aleyhinde mevcut malumatlarını ketmeyledikleri neticesini çıkarmağa müsait bulunmamasına ve zira evvelki şahadetlerinde yazılı hususatın umumi mana ve mefhumları, esasen maznunları tecrime kâfi görülmemesi itibarile hadisenin esasına müessir bir kıymet taşımamakta olmasına, ve bunların evvelki ifadelerinde samimiyet mütalâa edilememiş bulunmasına binaen bu üç maznunun işbu dava zımnında malumatlarını ketmeylemek suretile yalan şahadette bulduklarına kanaat getirilememiş bulunmaktadır.

- BU SEBEP VE DELİLLERE DAYANILARAK -

Maznunların memleket içinde müesses içtisadi veya içtimai temel nizamları veya hukuki nizamlardan herhangi birini, veya tamamını devirmeğe, veya yoketmeğe, ve içtimai bir sınıfin diğer içtimai sınıflar üzerinde tahakkümüni te'sis etmeğe, veya içtimai bir sınıfı ortadan kaldırmağa matuf ~~şerhi~~ cemiyet, teşkil, sevk ve idare ettikleri, veya kanun hükümlerine uygun olarak kurulmuş olan Türkiye Sosyalist Partisinin 1950 yılında başlayan İkinci faaliyet devresinde ,parti programı hilâfına mevzu bahis gayri kanuni yollara müteveccih olarak sevk ve idare etmek suretile gizli komünist partisi şeklinde faaliyette buldukları, ve bunlardan Isak ile Orhanın, ayrıca Komünizm lehinde propaganda yaptıkları, ve maznunlardan Şükrü, Sadık ve Sıtkının bu dava zımında yalan şahadette buldukları hakkında aleyhe hüküm te'sisine kâfi kanaat verecek kat'i ve kuvvetli sübut delilleri mevcut bulunmamasına binaen maznunların cümlesinde kendilerine isnat olunan suçlardan beraatlerine: ve maznunlardan Reşit tarafından nakdikâlet mukabili olarak 6/9/1952 tarihli makbuz mukabili muhakim veznesine yatırılmış olan 1000 liranın kendisine iadesine, ve hazırlık tahkikatı sırasında (Partinin faaliyetten men'ine ve eşyalarının muhafaza altına alınmasına...) mütedair olarak Eminönü 2. sulh ceza mahkemesince ittihaz edilmiş bulunan 18/8/1952 tarihli tedbir kararının kaldırılmasına ve hükümün kat'ileşmesini müteakip evvelce zaptolunmuş ve muhafaza altına alınmış bulunan eşya ve evrakın partiye ve yine maznunlardan alınmış olan evrak ve kitapların dahi sahiplerine geri verilmesine, iddia makamının mütaleasına muhalif ve temyizi kabil olmak üzere 3/12/1955 tarihinde ittifakla karar verilerek ~~karar~~ C.M.U. Muavini Hakkı Müftüoğlu huzuru ile maznunlardan Esat Adil, Vahit Reşit, Salih, Nurettin, Sıtkı, Fethi, Yusuf, Kemal ve Mehmet Yazıcı ile müdafilerinin yüzlerine karşı ve diğer maznunların giyaplarında açıkça okunup anlatıldı.

Reis

Aza

Aza

Selman Yörük

Nedime Nişova

Tarık Onan

3.12.1955